

Ufficio Stampa della Provincia autonoma di Trento

Piazza Dante 15, 38122 Trento

Tel. 0461 494614 - Fax 0461 494615

uff.stampa@provincia.tn.it

COMUNICATO n. 1648 del 25/06/2021

Traduzione in cimbro

Di zungmindarhaitn hám vèrt: 'z hevanda å di öffentleschen trèff afte teme vodar linguistik un kulturàl diversitét

Mearare trèff boda ågian in grunt vodar identitét vodar ünsarn Provìntz: zung, kultùr, mearare identitét un bia 'z khemmenda gesek di baibar in di debln kamöüschaft, dise di bichtegartsn argoméntn von "Dialoghi con le Minoranze", boda bartn åhevan an erta boda khint, atz 29 von prachant, pinn earst trèff bodase bart haltn di sèkse in tages afte plattform Lifesize. Dise trèff soin khent vürgelekk in a press konferéntz vürgevürt von schaffar von press Åmt vodar Provìntz Giampaolo Pedrotti un gëtt durch Facebook o afte web sait vodar autonóme Provìntz vo Tria. 'Z hámda genump toal di Diridjénten von Dianst vor di Zungmindarhaitn un européán audit Giuliana Cristoforetti, di profesören vo djeneràl Linguistik vodar Universitét vo Tria un boda vürvüart da sotziàl linguistik nåsüach CLAM 2021 Patrizia Cordin un vo Milân dar profesór vo fòlk linguistik un djeneràl linguistik vodar Universitét Milano Bicocca Gabriele Iannaccaro. Dar Vorsitzar vodar Provìntz Maurizio Fugatti boda iz a Roma vor an trèff pinn Presidént vodar Rpublik Mattarella, hatt allz ummaz geböllt schikhan an gruaz: "Azta in Trentino haüt iz möglich detzidarn vil sachandarn sèlbart iz ombrómm 'z soinda di zungmindarhaitn boda soin dar grunt vodar ünsarn autonomì. Azpe Aministratör mochpar hèrta haltn kunt von zungmindarhaitn un gemen hèrta mearar vèrt, schützanse un gemen zuar azza mang arbatn, ditza schaugante afte zukunft vodar ünsarn autonomì o", asó hatta khött dar Fugatti.

Dar vitzevorsitzar von redjonàl Rat un konsildìjar Luca Guglielmi hatt o geschikht an gruaz boda iz khent gelüsant in di konferéntz, "a bichtega initziatìf boda lekk vorånavür allz in åndar di zungmindarhaitn". "I mage nèt soin sèmm ombrómm i pin in Fassa tal boda khint inngebaiget di klokk von 506 zungmindarhaitn vodar bëlt – hatta khött dar Guglielmi. I halta però zo gedenkha zbisnen in bichtegarstn ziln boda disa vüarom iz gelånk zo riva, di motzion boda auzmacht zo übersetza in ladinar, möknar un zimbar di press meldung vodar Provìntz un von provintziàl Åmt vor di Sanitér Dianst: i hàn darvert gearn ke ditza iz khent ågenump garècht von laüt.

Drauschaung garècht un hèrta afte qualitét von zungen von mindarhaitn pittnar sotziàl linguistik nåsüach, bart khön hoatar un pezzar bia 'z soinda gelekk dise zungen un vor ditza khüde vorgëllz gott in Kultuinstitüt un in universitét boda hám gearbatet aftz ditza".

Di Giuliana Cristoforetti hatt vürgelekk di trèff von "Dialoghi con le Minoranze" dar earst azpe ma hatt sa khött, bart soin atz 29 prachant un bart soin übar dar sotziàl linguistik nåsüach boda åheft in dise tang; dar zboate bodase bart haltn ka herbest, bart hám azpe titl "Minoranza: il valore della diversità linguistica e culturale e il suo rapporto con la democrazia", azpe ma hatt khött "an argomént boma vorsteat bia 'z izta gelekk di demokratì haüt zo tage. Nèt vor nicht di vetar boda hám gegruntet in Statùtt hám darkhennt in di zungmindarhaitn in haupunkt zo schoana ber 'z izta deblar". In bintmånat bartma ren vo: ""Donne di montagna e donne di minoranza: il ruolo delle donne nelle comunità fragili".

Dise Rede pinn zungmindarhaitn haltnse in a zait boda da provintziàl Djunta hatt gezoaget un zoaget zo haltada starch afte stòrege zungmindarhaitn –hatta khött di Cristoforetti. Di Rede bölln soin a diskusional hoatar un offe aftz hèrtzliche un grüntliche teme vo baz 'z bill soin gemuant soin zungmindarhait in disan stòrege momént. In dise öffentlesche trèff bartma mang vorstian baz zo tüana in di djar boda khemmen zo schoana, auzohalta un vürzotraga pezzar di zungmindarhaitn kamöüschaft un soi kultùr”.

Di Cristoforetti hatt o khurtz geredet afte trèff von Tisch vor di komunikatziong un von koordinamént Tisch vor di politike vor di zungmindarhaitn, un vodar mittarbat boda khint vürgevüart sidar ettlana zait pinn press Åmt vodar provintziàl Djunta zo übarsetza di meldung in ladinar, möknar un zimbar (aftz disa web sait venntar da istituzional komunikatziong in di zung von zungmindarhaitn:
<https://www.ufficiostampa.provincia.tn.it/tags/view/Focus/Minoranze+linguistiche>).

Di Patrizia Cordin hatt geredet vodar sotziàl linguistìk násüach boda bart åhevan tra bintsche zait, redante vodar pintom bodada iz tra dar vorgannate zait un da sèll boda no hatt zo khemma vodar ünsarn Autonomì: “durch di zung khinta gëtt a identité geburzt”, hattze khött. “Di násüach iz geböllt von zungmindarhaitn sèlbart, boda hám geböllt bizzan bia 'z soinda gelekk soine zungen. ’Z khemmenda inngeump di ladinar zungmindarhaitn von Südtirol un von Veneto o, ditza ankunto in schutz zuargëtt vodar Rdjong Trentino-Südtirol. Di násüach iz khurtz khött: CLAM, di earsti puachstabe vo cimbro, ladino un mocheno. Disa iz a sotziàl linguistìk násüach boda iz khent gemacht aulesante di date affon platz, pitt laüt boda schètzan sèlbart di kompetenz un bia 'z khinta genützt di zung von sèlln bodase ren. ’Z soinda khent gehöart draitausankh laüt, boda hám gemocht rispondarn aftnan formulàr, legante di kraützla, pitt 40 vorsch auzgetoalt in 3 sektzionen, in groazan gántzan però dèstar genumma zo maga soin vorstànt vo alln. Dar zil iz dar sèll zo geba mearar vèrt dar diversitét, ombrómm di kamöüschaft zungmindarhaitn soin a raiche, ma daz earst vo allz mochtmase khennen: disar iz dar earst modo zo maganen helvan vürzotraga soi zung un soi identitét”.

Dar násüach hámda någeholft åndre studjös o, azpe dar linguista Fernando Ramallo vodar Galiziana Universitét vo Vigo in Spànya un Gabriele Iannaccaro boda hatt geredet vo Milàn. “Da lest násüach iz vo vor 20 djar un iz khent gemacht lai in zèrte teldar ladinar. Disa vo haüt servìrt zo vorstiana djüst bia 'z soinda gelekk di trentinar zungmindarhaitn. Di laüt gehöart hám von 15 sin afte 80 djar inngetoalt in sèks klassi ná in djar bosa hám asó azpe da vürkhint 'z lem von mensch – vodar schual afte universitét, vodar arbat afte pensiong. Balda di arbat bart soin verte barpar hám nümmar, kartìn un tabéln un bartz soin alóra boda di date mochan khemmen vorstànt. Ummadar von hauppunkt vo disan arbatn iz ke da machan vorstian baz zo tüana ná in sèll boda hám mångl un boda bölln di zungmindarhaitn. Vor daz sèll bartnda khemmen auzgëtt haus vor haus zboa drai formulér atz belesch un di di zung von mindarhaitn. Berda rispondart mage zornìrn beln formulàr zo nütza un sa ditza khüttaz bia 'z khinta genützt di zung”.

Di zboa profesör hán khött bele zaitn 'z bartnda soin mångl: sa vo mòrng vort bartmase vennen pinn sèlln boda gian auzzogeba di formulér (a draitzekh studjént un studjös vo dise argoméntn) un von menta sin in herbestmånat bartmase auzgem. Dena bartma arbatn afte date un seng bazta auzkhint, ma bart eppaz bizzan nèt pellar baz 'z djar boda khint 2022.

Haüt soinda khent untarprocht di rede lazzante seng video boda hám gezoaget di zungmindarhaitn azpe kamöüschaft lente, boda soin stoltz von soin kulturàln, linguistik, istituzionaln burtzan. Zbisnen disan hattma gehöart di laüt von drai kulturistitüt: Sabrina Rasom (dirèktoren von lanidar Kulturinstitut) Luca Moltrer (Vorsitzer von möknar Kulturinstitut) un Willy Nicolussi Paolaz (dirèktor von lusernar Kulturinstitut) boda hám khött baz da soin drå vürzotraga.

Di rede pinn zungmindarhaitn soin offe alln in sèlln bosen ågeat. Zo maga nemmen toal in trèff durch di plattform Lifesize, mochtma gian in tage un in di ur auzgemacht affon link: <https://bit.ly/3cOinnH>

Übarsetzt von Schaltarle vor di zung von Toalkamou vodar Zimbar Hoachebene
(Traduzione a cura dello Sportello linguistico della Magnifica Comunità degli Altipiani Cimbri)

(cdt)